

ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2023 - Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ – 2 ΙΟΥΝΙΟΥ 2023

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ: ΚΑΚΟΥΡΗ ΖΕΤΑ, ΚΟΣΚΙΝΑ ΒΙΟΛΕΤΤΑ, ΓΚΙΟΚΑ ΕΛΙΝΑ, ΜΙΧΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ, ΠΑΡΝΑΣΣΑ ΠΕΝΝΥ, ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ ΔΕΣΠΟΙΝΑ, ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΧΡΗΣΤΟΣ

A1. Περίληψη

Ο συγγραφέας του Κειμένου 1 θίγει, μεταξύ άλλων, την κοινωνική θέση της γυναίκας. Θεωρεί συγκεκριμένα την υποταγή της στους άνδρες ως διαχρονική και την πλέον απάνθρωπη. Άνθρωποι του πνεύματος απέρριπταν την ανθρώπινη υπόσταση της και ως τον 20^ο αιώνα δε γινόταν λόγος για την ισότητα της, καθώς πεποιθήσεις για τη κατωτερότητα και τον αναπαραγωγικό της ρόλο επέτρεπαν την πρωτοφανή ωμότητα εις βάρος της. Καταλήγει, ότι σε πολλές χώρες του κόσμου σήμερα, ατιμωτικά φαινόμενα σεξουαλικής και ενδοοικογενειακής βίας είναι καθημερινά, ακόμα και στη Δύση που θεωρούνται παράνομα.

- B1.** 1 > γ
2 > γ
3 > β
4 > β
5 > α

B2. προφανώς > επιβεβαίωση (έμφαση)

(«Στον 21^ο αιώνα ... υπάρχουν διαφορές μεταξύ ανδρών και γυναικών»).

Με τη διαρθρωτική λέξη «προφανώς» επιβεβαιώνεται η άποψη της συγγραφέως σχετικά με τις διαφορές μεταξύ ανδρών και γυναικών σύμφωνα με τον φεμινισμό της διαφοροποίησης.

όμως > αντίθεση

(«... υπάρχουν διαφορές ... δρούμε...»)

Με τη διαρθρωτική λέξη «όμως», η συγγραφέας επιδιώκει να αναδείξει την αντίθεση ότι αν και εντοπίζονται διαφορές μεταξύ ανδρών και γυναικών, κατά βάση οι άνθρωποι δρουν ανεξαρτήτως φύλου.

δηλαδή > επεξήγηση

(«... Είμαι συγγραφέας... όλα αυτά»)

Με τη διαρθρωτική λέξη «δηλαδή», η συγγραφέας επεξηγεί την άποψη ότι ο άνθρωπος ασχολείται με τις προαναφερθείσες δραστηριότητες ανεξαρτήτως φύλου.

επειδή > αιτιολόγηση

(«Σήμερα, οι νεοφεμινίστριες ... επειδή είναι γυναίκες»)

Με τη διαρθρωτική λέξη «επειδή», η συγγραφέας αιτιολογεί την ύπαρξη κάθε μορφής βίας απέναντι στις γυναίκες λόγω του φύλου τους.

ώστε > αποτέλεσμα

(«Είναι τόσο έντονος ... θυματοποίηση»)

Με τη διαρθρωτική λέξη «ώστε», δηλώνεται ότι η διεξαγωγή διαλόγου περί φύλων έχει ως αποτέλεσμα την ανάγκη των γυναικών για θυματοποίηση.

B3.α

- Χρήση α' πληθυντικού προσώπου («αναλογιζόμαστε»), («προσπαθούμε»).

Ο συγγραφέας επιδιώκει να καταστήσει το ύφος ζωντανό, άμεσο και παραστατικό. Συγκεκριμένα, ο συγγραφέας ευαισθητοποιεί και προσελκύει το ενδιαφέρον του αναγνώστη για περαιτέρω αναστοχασμό σχετικά με τη βία που εκδηλώνεται σήμερα κατά των γυναικών. Τους παρακινεί να δράσουν συλλογικά εντάσσοντας και τον ίδιο του, τον εαυτό για την αντιμετώπιση αδικιών και την προαγωγή της δικαιοσύνης.

- Ασύνδετο σχήμα («Σήμερα, όμως, ημέρα ... να οραματιζόμαστε δικαιοσύνη»).

Ο συγγραφέας χρησιμοποιεί ασύνδετο σχήμα ώστε να ευαισθητοποιήσει τον αναγνώστη, να καταστήσει το λόγο του πιο πυκνό και ταυτόχρονα ζωντανό και παραστατικό. Ο λόγος του αποκτά γοργό και ασθματικό ρυθμό, αναφερόμενος στις ενέργειες που πρέπει να προβούμε ώστε να επιβληθεί η δικαιοσύνη με στόχο την ισότητα των δύο φύλων.

Εναλλακτικά:

- Χρήση επιστημικής τροπικότητας («δεν μπορεί να αναλογιζόμαστε»), υποτακτική έγκλιση που δηλώνει τη δυνατότητα που μας δίνει η ημέρα να αναλογιζόμαστε τη θέση της γυναίκας. Επίσης, φανερώνει την παρότρυνση του συγγραφέα.
- Μεταφορά («οι καθιερωμένες ημέρες μνήμης δεν συγκινούν»), καθίσταται το ύφος πιο άμεσο, παραστατικό και ζωντανό – ευαισθητοποιείται ο αναγνώστης.

β. Η συγγραφέας Μαρίλια Παπαθανασίου επιλέγει να παραθέσει στην τελευταία παράγραφο του κειμένου την άποψη της Μπελίντα Κανόν σχετικά με τον φεμινισμό και τον νεοφεμινισμό. («Για την Κανόν... επιδιώκουμε να ξεπεράσουμε»).

Η Μπελίντα Κανόν χρησιμοποιώντας τη λέξη «αντιθέτως» έχει ως σκοπό να διασαφηνίσει τις ιδεολογικές διαφορές που αναδύονται από τα κινήματα του κλασικού φεμινισμού και του νεοφεμινισμού. Από τη μια ο κλασικός φεμινισμός στοχεύει να αλλάξει χαρακτηριστικά που μπορούν να μεταβληθούν όπως η ελευθερία και τα δικαιώματα των γυναικών, ενώ από την άλλη ο νεοφεμινισμός στοχεύει στον προκαθορισμένο κοινωνικό ρόλο των δύο φύλων.

Η αντίθεση αυτή βοηθάει τον αναγνώστη να διαλευκάνει και να κατανοήσει τις διαφορετικές ιδεολογίες που υιοθετούνται από τα κινήματα του φεμινισμού.

Γ. Στο κείμενο φαίνεται να αναδύεται το συναισθηματικό αδιέξοδο του αφηγητή, το άμεσα συνδεδεμένο με την αδυναμία του να εκφράσει στη σύντροφο του την απρόσμενη αλλαγή της επαγγελματικής του κατάστασης.

Κειμενικοί δείκτες:

Αφηγηματική τεχνική: πρωτοπρόσωπη αφήγηση με εσωτερική εστίαση: («να φανώ άντρας», «να την κοιτάξω στα μάτια», «κοίταξα τον κόσμο»). Με άμεσο, εξομολογητικό τόνο καταθέτει τα συστατικά που συγκροτούν τη συναισθηματική του σύνθλιψη, τη ντροπή και το φόβο που αισθάνεται, την ανάγκη να αναλάβει τις ευθύνες του στη νέα πραγματικότητα.

Γλωσσική επιλογή: («Τι σόι άντρας είναι αυτός... ένα κάρο λεφτά στις βενζίνες.»). Η συναισθηματική έκρηξη αποτυπώνεται μέσω του ασύνδετου σχήματος όπου με γοργότητα, παραστατικότητα, ένταση και ασθματικό τόνο στο λόγο, καταθέτει τις μεγάλες αλήθειες με τις οποίες έρχεται αντιμέτωπος, τις αποκαλύπτει και τις παραδέχεται.

Αφηγηματικός τρόπος: Εσωτερικός μονόλογος («Κοίταξα τον κόσμο γύρω μου... Οι αληθινοί άντρες έχουν κοντή μνήμη... Οι αληθινοί άντρες προχωράνε μπροστά... οι αληθινοί άντρες πράττουν πρακτικά.»). Είναι άμεσα συναρτημένος με τη διάθεση αναστοχασμού στην οποία βρίσκεται και τη συνειδητοποίηση πέρα από νοσηρές πατριαρχικές αντιλήψεις, πως το διαφορετικό φύλο των ανθρώπων είναι ανάγκη να αποτελεί ρυθμιστή των ανθρωπίνων σχέσεων και όχι παράγοντα διχασμού. Η συνειδητοποίηση αυτή δίνεται emphatically και με την επανάληψη της φράσης: «Οι αληθινοί άντρες», στοιχείο που αποτελεί επιστέγασμα της βαθιάς συναισθηματικής του ανάγκης, να φανεί αντάξιος του ρόλου του.

Προσωπικό σχόλιο:

- απόλυτα δικαιολογημένη
- βαθιά ανθρώπινη
- εκφράζεται με γνώμονα την απουσία στερεοτυπικών αντιλήψεων
- κινείται με στόχο την ανάγκη του για αρμονική / συντροφική συνύπαρξη

Δ. Παραγωγή κειμένου

Ομιλία μαθητή/ μαθήτρια: στο Πνευματικό Κέντρο του Δήμου της περιοχής του/ της.

Προσφώνηση

Αξιότιμε κ. Δήμαρχε και μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, Αγαπητοί μου συμπολίτες

Πρόλογος

Αφόρμηση – θέμα της ομιλίας – πρόθεση του ομιλητή/ ομιλήτριας.

Ενδεικτική εισαγωγή

Η σημερινή Παγκόσμια Ημέρα Προστασίας των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και η σημερινή εκδήλωση, ένδειξη σεβασμού και ευθύνης απέναντι στην ανθρώπινη ελευθερία και αξιοπρέπεια,

μας δίνει την ευκαιρία να καταθέσουμε σκέψεις και προβληματισμούς σχετικά με ένα σύγχρονο και φλέγον κοινωνικό πρόβλημα. Φαινόμενα της επικαιρότητας φέρνουν στο φως μια πρωτοφανή και κατάφωρη παραβίαση των δικαιωμάτων της γυναίκας – γεγονός που ευαισθητοποιεί και κινητοποιεί όλους εμάς τους νέους σχετικά με την αντιμετώπισή τους.

Απάντηση στο Α' ερώτημα:

Φαινόμενα παραβίασης των δικαιωμάτων της γυναίκας στη σύγχρονη εποχή στον ιδιωτικό και δημόσιο βίο.

- Άσκηση λεκτικής και ψυχολογικής βίας στο οικογενειακό περιβάλλον.
- Συντήρηση του πατριαρχικού μοντέλου διαβίωσης: επιβάρυνση της γυναίκας με πλήθος ετερόκλητων υποχρεώσεων χωρίς να της αναγνωρίζεται η ανάγκη εξεύρεσης προσωπικού χρόνου χαλάρωσης και αυτοδιάθεσης.
- Σε χώρες με ανδροκρατικό θρησκευτικό καθεστώς -μουσουλμανικές- η γυναίκα θεωρείται κτήμα του άνδρα και υπόκειται σε ταπεινώσεις, εξευτελισμούς, κακοποίηση, πράξεις ακραίας αγριότητας που αφορούν ακόμα και την ένδυσή της. (Ωμή εκτέλεση της Μαχσά Αμινί στο Ιράν στις 16 Σεπτεμβρίου του 2022 από την αστυνομία ηθών).
- Σωματική κακοποίηση στο οικογενειακό περιβάλλον, συγγερά εγκλήματα σε βάρος γυναικών.
- Καταγγελίες σεξουαλικής παρενόχλησης ενηλίκων γυναικών σε χώρους δημόσιας ζωής και δράσης: εργασία, αθλητισμός.
- Αποπλάνηση ανηλίκων κοριτσιών, διαφθορά, βιασμοί, εξώθηση στην πορνεία.

Απάντηση στο Β' ερώτημα:

Ρόλος της νέας γενιάς στην επίτευξη της ισότητας των φύλων:

- Επιδίωξη της παιδείας σε όλα τα επίπεδα – μόρφωση, κοινωνική και πολιτική αγωγή με στόχο την απόκτηση ελεύθερης και κριτικής σκέψης, τη συνειδητοποίηση της αξίας των ανθρωπίνων ελευθεριών.
- Ομαδικές κινητοποιήσεις και ακτιβισμός που αποσκοπούν στην αφύπνιση, την κινητοποίηση της κοινής γνώμης (π.χ. καλλιτεχνικές εκδηλώσεις – συλλογική διαμαρτυρία).
- Άρθρωση πολιτικού λόγου από το βήμα της Βουλής των Εφήβων, διατύπωση αιτημάτων σχετικά με νομοθετικές ρυθμίσεις υπέρ της ισοτιμίας των φύλων και των δικαιωμάτων της γυναίκας.
- Λήξη πρωτοβουλιών με διαδικτυακές αναρτήσεις. Σχόλια και θέσεις που κατατείνουν στην περιφρούρηση της αξιοπρέπειας και των δικαιωμάτων της γυναίκας → διαφώτιση, αφύπνιση, αλληλεπίδραση.
- Εκδηλώσεις σεβασμού απέναντι στη γυναίκα, την παρουσία και το έργο της στην καθημερινή ζωή (μητέρα, αδελφή, φίλη, σύντροφος).
- Κάθε έφηβη και νέα γυναίκα ξεχωριστά να τιμά την υπόστασή της (αυτοσεβασμός, αυτονομία) αποδεικνύοντας έμπρακτα την αυταξία και την πίστη στη δυναμική του φύλου της.

Επίλογος

Συμπέρασμα – αποστροφή προς το κοινό – ευχή.

Εύλογα μπορούμε να συμπεράνουμε, κυρίες και κύριοι, πως παρά τη διάσταση που έχει λάβει η παραβίαση των δικαιωμάτων της γυναίκας, όλοι εμείς οι νέοι μπορούμε με τη δυναμική μας να αλλάξουμε τα δεδομένα, κάνοντας την επιθυμία πραγματικότητα!

Αποφώνηση